

Januari 2017

Nieuwsbrief Pensioenen

Bedoeld voor pensioenfondsen

Recht op waardeoverdracht klein pensioen en vereenvoudiging collectieve waardeoverdracht

- Er zijn veel kleine slapers-pensioenen. Tot half januari 2017 is er een internetconsultatie geweest over de problematiek van deze kleine pensioenen. Een klein pensioen is een jaarlijkse pensioen-uitkering die op de pensioendatum maximaal € 467,89 (bedrag 2017) bedraagt.
- In het voorontwerp van de wet, dat ter consultatie voorlag, staat het volgende vermeld:
 - Een pensioenuitvoerder krijgt na 2 jaar na uitdiensttreding het recht een klein pensioen over te dragen naar de nieuwe pensioenuitvoerder van de gewezen deelnemer. De nieuwe pensioenuitvoerder is verplicht de waardeoverdracht van het kleine pensioen te accepteren. In verband hiermee vervalt in het voorstel het afkooprecht dat een pensioenuitvoerder nu bij een klein pensioen na 2 jaar na de dienstverlating heeft.
 - De pensioenuitvoerder met een klein premievrij pensioen moet bij het Pensioenregister nagaan of de gewezen deelnemer pensioen opbouwt bij een nieuwe pensioenuitvoerder. De gewezen deelnemer wordt geïnformeerd over de waardeoverdracht, maar heeft geen mogelijkheid om er bezwaar tegen te maken of om de waardeoverdracht tegen te houden. De waardeoverdracht vindt ook plaats bij onderdekking. De wettelijke regels over bijbetaling gelden onverkort.
 - Hele kleine pensioenen mogen bij uitdiensttreding komen te vervallen: voorstel is om hierbij een grens te hanteren van een pensioenuitkering van € 2 op jaarbasis.
 - Het recht op waardeoverdracht geldt alleen voor nieuwe kleine pensioenen.
 - Er wordt ook voorgesteld om meer soepele voorwaarden te hanteren bij het omzetten van opgebouwde pensioenen naar een nieuwe fiscale pensioenrichtleeftijd: interne collectieve waardeoverdracht. Er moet dan sprake zijn van het actuariael neutraal omzetten van de opgebouwde pensioenen en de pensioenregeling moet aan de (gewezen) deelnemer de mogelijkheid bieden de ingangsdatum van het pensioen te vervroegen naar de ingangsdatum van vóór de wijziging. In dat geval heeft de (gewezen) deelnemer geen bezwaar mogelijkheid tegen de interne collectieve waardeoverdracht. Dat kan van groot belang zijn als de pensioenrichtleeftijd per 1 januari 2018 wordt verhoogd van 67 naar 68 jaar.
- Bij de consultatie is bepaalde kritiek met grote regelmaat teruggekomen, namelijk dat:
 - het voorstel ook zou moeten gelden voor oude (hele) kleine pensioenen, uit het verleden;
 - de bijbetalingsproblematiek de waardeoverdracht onnodig ingewikkeld maakt;
 - het ongewenst is dat de (gewezen) deelnemer geen enkele inspraak heeft;
 - het slecht is voor de beeldvorming dat de hele kleine pensioenen zonder compensatie vervallen;
 - er gekeken moet worden naar de waarde van het pensioen in plaats van het pensioenbedrag.
- Het streven is de betreffende wet op 1 januari 2018 in werking te laten treden.
- Meer informatie hierover:

<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2016/12/21/kamerbrief-over-wetsvoorstel-waardeoverdracht-kleine-pensioenen>

https://www.internetconsultatie.nl/waardeoverdracht_klein_pensioen

Stand van zaken Apf'en

- Alle Apf'en die een vergunningaanvraag bij DNB hebben ingediend hebben nu een Apf-vergunning. Als laatste is een Apf-vergunning verleend voor de Unilever-pensioenfondsen Progress en Forward. Dit is het enige APF waarbij geen commerciële partij betrokken is bij de oprichting. Dit Apf is tot stand gekomen door een fusie van de beide Unilever-pensioenfondsen.
- Nu zijn er dus vergunningen afgegeven voor:
 - Stichting Algemeen Pensioenfonds Stap (Aegon en TKP),
 - Stichting Achmea Algemeen Pensioenfonds (Centraal Beheer),
 - Het Nederlandse pensioenfonds (A.S.R.),
 - De Nationale Apf (NN Investment Partners en AZL).
 - Volo Pensioen (PGGM),
 - Algemeen Pensioenfonds Delta Lloyd (Delta Lloyd),
 - Unilever Pensioenfondsen.
- De NN Group, het moederbedrijf van Nationale-Nederlanden, neemt verzekeraar Delta Lloyd over. NN Investments Partners valt ook onder de NN Group. De naam Delta Lloyd gaat verdwijnen. Mede omdat er al relatief veel Apf'en zijn, lijkt het aannemelijk dat De Nationale Apf en Algemeen Pensioenfonds Delta Lloyd (op termijn) zullen samengaan.
- In PensioenPro wordt melding gemaakt dat er nog maar weinig bedrijven vanuit een verzekerde pensioenregeling naar een Apf zijn overgestapt.
- Verplicht gestelde bedrijfstakpensioenfondsen kunnen op dit moment geen Apf vormen en ook niet tot een Apf toetreden. Oorspronkelijk was toegezegd dat er vóór het Kerstreces van 2016 een wetsvoorstel zou worden ingediend op basis waarvan het voor verplichtgestelde bedrijfstakpensioenfondsen mogelijk zou worden gemaakt om tot een Apf toe te treden. Dit wetsvoorstel is er niet gekomen, wellicht i.v.m. de mogelijkheid van fusie van BPF-en (zie vervolg).
- Meer informatie over de nieuwe Apf'en met een vergunning:
 - <https://www.unileverpensioenfondsen.nl/progress/nieuwsoverzicht/unilever-apf-start-met-nieuw-bestuur/>
 - <http://www.amweb.nl/pensioen/nieuws/2016/12/dnb-verleent-vergunning-aan-zevende-apf-10190263>
 - <https://www.fondsnieuws.nl/nieuws/nn-group-lijft-delta-lloyd-naam-verdwijnt>
 - http://www.sprenkelsenverschuren.nl/media/publicaties/Onderzoek_Algemene_Pensioenfondsen_2016.pdf

Fusie van verplichtgestelde bedrijfstakpensioenfondsen

- In beginsel moet er bij een fusie van pensioenfondsen in verband met de evenwichtige belangenbehartiging sprake zijn van ongeveer gelijke dekkingsgraden. Staatssecretaris Klijnsma heeft op 22 december 2016 een brief geschreven waarin de voorwaarden staan waaronder verplichtgestelde bedrijfstakpensioenfondsen kunnen fuseren met handhaving van tijdelijk gescheiden vermogens. De fusie kan dan plaatsvinden ondanks de verschillen in dekkingsgraad. De vermogens worden pas later samengevoegd.
- Klijnsma stelt o.a. de volgende randvoorwaarden.
 - fusieplan moet vooraf aan DNB worden voorgelegd;
 - motivatie voor de fusie: evenwichtige belangenbehartiging + beheerste/integere bedrijfsvoering;
 - haalbaarheid om binnen maximaal 5 jaar een gelijke dekkingsgraad te krijgen;
 - tijdelijk aanhouden van financieel (goederenrechtelijk) afgescheiden vermogens;
 - fusie mag maximaal om 3 verplichtgestelde bedrijfstakpensioenfondsen gaan;
 - er moet sprake zijn van een duidelijke samenhang tussen bedrijfstakpensioenfondsen;
 - tijdelijke beperking van vrijwillige aansluitingen;
 - vorming van een fusievermogen, vergelijkbaar met het weerstandsvermogen bij een Apf;

- er moet een rangregeling zijn voor verhaal van vorderingen.
- De Pensioenfederatie wil – om een en ander werkbaar te houden – dat er niet meer voorwaarden gesteld worden dan strikt noodzakelijk is. Het lijkt erop dat de Pensioenfederatie gaat lobbyen om een aantal voorwaarden te schrappen.
- Uit de brief van Klijnsma kan opgemaakt worden dat er met de introductie van deze fusiemogelijkheid geen wetsvoorstel meer komt op basis waarvan verplichtgestelde bedrijfstakpensioenfondsen zich zouden kunnen omvormen tot een Apf; de taakafbakening zou zich hiertegen keren.
- Meer informatie:
<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2016/12/22/kamerbrief-over-fusie-van-verplichtgestelde-bedrijfstakpensioenfondsen-met-tijdelijke-afgescheiden-vermogens>

Publicatie definitieve tekst IORP II-Richtlijn

- Oorspronkelijk zou met deze richtlijn voor pensioenfondsen Solvency II gaan gelden. Ook bevatte een eerder voorstel voor deze richtlijn gedetailleerde bepalingen over pensioencommunicatie en governance en was er ruimte bevoegdheden te delegeren aan de Europese toezichthouder EIOPA (met de dreiging van de introductie van de zogenoemde ‘holistic balance’). Zover is het echter niet gekomen. De richtlijn is sterk afgezwakt.
- Wat opvalt is dat in de richtlijn is opgenomen dat de nationale toezichthouder een uitgaande waardeoverdracht naar een andere lidstaat kan tegenhouden als de rechten van overgaande of achterblijvende deelnemers worden aangetast of niet voldoende worden beschermd. Ook moet een meerderheid van de deelnemers en pensioengerechtigden instemmen met zo’n collectieve waardeoverdracht. Dit laatste is in feite een afzwakking ten opzichte van het huidige Nederlandse recht bij een collectieve waardeoverdracht en een verzwaaring bij een liquidatie van een pensioenfonds.
- Verder moet op het Uniform Pensioenoverzicht het verwachte pensioen bij een ‘slechtweerscenario’ worden opgenomen en in hoeverre het pensioen is gegarandeerd. Ook moet de dekkingsgraad worden vermeld en een uitsplitsing van de kosten. En een korting moet in plaats van één maand drie maanden van tevoren worden aangekondigd. Tot slot moet het beloningsbeleid en eventuele sancties van de toezichthouder openbaar worden gemaakt.
- In de richtlijn is opgenomen dat pensioenfondsen binnen de prudent person regel rekening dienen te houden met de mogelijke lange termijn effecten van het beleggingsbeleid op ESG.
- In de richtlijn is opgenomen dat een pensioenfonds de volgende key functies dient te hebben:
 - Risicomanagementfunctie, die als taak heeft om het functioneren van het risicomanagementsysteem te ondersteunen.
 - Interne audit functie, die als taak heeft om een effectief intern controle systeem in te richten.
 - Actuariële functie, die dient te zorgen voor een adequate vaststelling van de voorziening pensioenverplichtingen.

De invulling van de functies mag proportioneel zijn met de omvang van het pensioenfonds. Deze key functies moeten hun taken op een objectieve en onafhankelijke wijze uitvoeren.
- In de richtlijn is opgenomen dat een pensioenfonds ten minste eens in de drie jaar een eigen risico-evaluatie dient uit te voeren en aan de toezichthouder dient te verstrekken.
- Op 23 december 2016 is de definitieve tekst van de IORP II-Richtlijn gepubliceerd. De lidstaten moeten de richtlijn daarom uiterlijk 23 december 2018 in nationale wetgeving hebben verwerkt.
- Meer informatie:
<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32016L2341&from=EN>

Nieuw fiscaal premiebesluit (staffelbesluit)

- In de Wet op de loonbelasting 1964 staan wettelijke eisen die aan een beschikbare premiereregeling worden gesteld. Op basis hiervan is echter niet duidelijk welke leeftijdsstaffels bij een beschikbare premiereregeling gehanteerd mogen worden. Om daar meer zekerheid over te geven publiceert de staatssecretaris van Financiën verschillende leeftijdsstaffels met de daaraan verbonden voorwaarden.
- Op 20 januari 2017 heeft de staatssecretaris een nieuw staffelbesluit gepubliceerd. Er is een aantal wijzigingen ten opzichte van het voorgaande staffelbesluit. De premiepensioeninstelling (PPI) mag bijvoorbeeld nu (ook officieel) beschikbare premiereregelingen uitvoeren op basis van de kostprijs van een fiscaal maximaal middelloonpensioen. Daarmee kan een PPI een staffel gaan hanteren op basis van bijvoorbeeld 2% of 2,5%.
- Een wijziging van de kostprijs van inkoop van pensioen bij een verzekeraar leidt tot een aanpassing van de leeftijdsstaffel als de kostprijs daardoor hoger wordt dan uitgangspunt is geweest bij het vaststellen van de leeftijdsstaffel. Opvallend is dat pensioenfondsen niet genoemd worden. Het is daarmee niet duidelijk of pensioenfondsen ook leeftijdsstaffels kunnen hanteren tegen een lagere rekenrente dan 3%.
- De toetsing van events bij premiestaffels gebaseerd op een rekenrente van 3% of lager zijn algemeen omschreven. Hieruit blijkt dat voor deze staffels de 100%-toets in feite van toepassing blijft, terwijl deze toets voor middelloonregelingen komt te vervallen. Als uit deze eventtoets blijkt dat het pensioen te hoog is, kan het meerdere aan de verzekeraar vervallen, maar in plaats daarvan nu ook aan de werkgever.
- De overlevingstaffels zijn ook iets aangepast, zodat de maximale premies met ongeveer 1% worden verhoogd. De staffels voor 2018 zijn helaas nog niet in dit besluit opgenomen.
- Het nieuwe staffelbesluit is met terugwerkende kracht naar 1 januari 2017 in werking getreden.
- Meer informatie:
<https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stcrt-2017-4421.html>

AFM introduceert nieuwe leidraad Wet verbeterde premiereregeling

- De AFM is met een aantal pensioenuitvoerders in gesprek gegaan over het variabele pensioen. In de 'Leidraad Wet verbeterde premiereregeling' geeft AFM antwoord op vragen en gaat in op enkele risico's die de AFM ziet.
- AFM constateert dat door de invoering van variabele uitkeringen de complexiteit van de pensioenregeling toeneemt. Het is van belang om de deelnemer te begeleiden bij het maken van een keuze door het faciliteren van een goede keuzearchitectuur en het verstrekken van effectieve en activerende informatie.
- AFM doet een oproep om waarborgen in acht te nemen bij het productontwikkelingsproces. De vijf waarborgen die de AFM in de Leidraad toelicht zijn: premieovereenkomsten zijn kostenefficiënt, nuttig, veilig, begrijpelijk en sluiten blijvend aan bij de doelgroep.
- Meer informatie:
<https://www.afm.nl/nl-nl/professionals/nieuws/2016/dec/verbeterde-premiereregeling>
<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2016/12/15/kamerbrief-over-toezeggingen-wet-verbeterde-premiereregeling>

CPB Notitie: Effecten bodem in rekenrente voor pensioenfondsen

- Op 30 januari 2017 heeft het CPB een notitie laten uitgaan over de effecten van een bodem in de rekenrente voor pensioenfondsen

- Invoering van een bodem van 2% leidt bij de rentetermijnstructuur van eind 2016 voor een gemiddeld fonds tot een afname van de verdisconteerde verplichtingen met 12%; een bodem van 4% tot een afname met 39%. Invoering van een bodem van 2% gedurende vijf jaar heeft volgens het CPB beperkte generatie-effecten. Een tijdelijke bodem van 4% of een permanente bodem heeft forse generatie-effecten.
- Bepaalde politieke partijen willen op basis hiervan een bodemrente van 2% voorschrijven.
- Invoering van een bodem voor de rekenrente resulteert in een discrepantie in de waardering van de verplichtingen en de bezittingen van een pensioenfonds. Als de rente niet op korte termijn stijgt tot boven de gekozen bodem, resulteert er een tekort voor toekomstige gepensioneerden
- Meer informatie:
<https://www.cpb.nl/publicatie/effecten-van-bodem-in-rekenrente-voor-pensioenfondsen>

Overig

- Via een wijziging van het Uitvoeringsbesluit Pensioenwet per 1 januari 2017 is geregeld dat DNB meer gegevens van pensioenfondsen kan publiceren. Naast beleggingsrendementen zullen ook de technische voorzieningen, de premiedekkingsgraad, het percentage renteafdekking en het percentage belegging in zakelijke waarden worden gepubliceerd.
- Pensioenuitvoerders hoeven bij de startinformatie voor deelneming in vrijwillige pensioenregelingen de “pensioenvergelijker” niet verplicht te verstrekken. Ook hoeven zij geen UPO voor deelnemers te verstrekken aan degenen die aan het eind van het betreffende jaar gewezen deelnemer zijn. Wel moeten pensioenuitvoerders dan de A-factor op een andere manier hebben verstrekt.
- Pensioenuitvoerders moeten in het kader van de variabele pensioenuitkering informatie over (beleggings)risico’s kosteloos verstrekken.
- Op 3 januari 2017 is het besluit gepubliceerd waarin de verhoging van de pensioenrichtleeftijd per 1 januari 2018 van 67 jaar naar 68 jaar is geregeld. In de laatste twee linken hieronder treft u aanvullende informatie hierover aan.
- Meer informatie:
<https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2016-537.html>
<https://zoek.officielebekendmakingen.nl/dossier/34323/stb-2016-549?resultIndex=6&sorttype=1&sortorder=4>
http://www.sprekelsenverschuren.nl/media/publicaties/Publicatie_voorspelling_AOW- en_pensioenrichtleeftijd_2017.pdf
http://www.sprekelsenverschuren.nl/media/publicaties/SV_Nieuwsflits_-_Fiscaal_kader_2018.pdf

Pensioenagenda

2017 Q2	<ul style="list-style-type: none"> • Per 1 april 2017 afschaffen van pensioenopbouw in eigen beheer. • Wetgeving recht pensioenuitvoerder op waardeoverdracht kleine pensioenen en heroverweging voorwaarden bij collectieve waardeoverdracht (vóór de zomer 2017). • Wetgeving fuseren bedrijfstakpensioenfondsen met afgescheiden vermogens medio 2017. • Herziening Wet op het financieel toezicht. • Uiterlijk 1 april 2017 implementatieplan IORP II-Richtlijn. • Nadere uitwerking Klijnsma transitie bij afschaffen doorsneesystematiek (voorjaar 2017). • Publicatie vervolgonderzoeken CBS naar witte vlekken op pensioengebied (voorjaar 2017).
2017 Q3	<ul style="list-style-type: none"> • Per 1 juli 2017 de verplichting om Pensioen 1-2-3 ook voor gewezen deelnemers, gewezen partners en pensioengerechtigden beschikbaar te hebben op de website. • Per 16 augustus 2017 verplichting voor pensioenfondsen om derivaten via central clearing af te handelen. Zeer waarschijnlijk uitstel tot 16 augustus 2018: Europees Parlement moet nog instemmen met het besluit van de Europese Commissie daartoe.
2017 Q4	<ul style="list-style-type: none"> • Overgangsregeling Wet verbeterde premieregeling inzake uitvraag bij deelnemers naar voorkeur voor vast of variabel pensioen en het afstemmen van de beleggingen daarop eindigt op 31 december 2017.
2018	<ul style="list-style-type: none"> • Per 1 januari 2018 AOW-leeftijd naar 66 jaar. • Per 1 januari 2018 verhoging fiscale pensioenrichtleeftijd naar 68 jaar. • Per 1 januari 2018 verwachte inwerkingtreding wetsvoorstel recht pensioenuitvoerder op waardeoverdracht kleine pensioenen en heroverweging voorwaarden collectieve waardeoverdracht. • Naar verwachting per 1 januari 2018 inwerkingtreding Wet inzake fusie verplichtgestelde bedrijfstakpensioenfondsen. • Naar verwachting uiterlijk per 1 januari 2018 uitslag van onderzoek naar vrijwillige aansluitingen bij verplichtgestelde bedrijfstakpensioenfondsen. • In de loop van 2018 weergave te verwachten pensioen in Pensioenregister o.b.v. drie scenario's. • Voor 23 december 2018 implementatie van vernieuwde IORP-richtlijn.
2019	<ul style="list-style-type: none"> • Onderzoek Commissie Parameters naar nieuwe parameters pensioenfondsen per 1 januari 2020.
2020	<ul style="list-style-type: none"> • Nieuw pensioenstelsel met degressieve pensioenopbouw en/of persoonlijke pensioenrekeningen moet in werking treden (?). • Afschaffen doorsneepremie (?).
2021	<ul style="list-style-type: none"> • Per 1 januari 2021 AOW-leeftijd naar 67 jaar. • Evaluatie Wet inzake recht op waardeoverdracht klein pensioen.
2022	<ul style="list-style-type: none"> • AOW-leeftijd wordt gekoppeld aan de levensverwachting: per 1 januari 2022 AOW-leeftijd naar 67 jaar en 3 maanden.